

Nr 172.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469); given Stockholms slott den 30 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås en begränsning i mantalsskrivningsförrättares skyldighet att i mantalslängd uppföra vissa juridiska personer.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

Härigenom förordnas, att 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

35 §.

Gällande lydelse:

1 m o m. Vid mantalsskrivning skola i mantalsslängder uppföras:

1. alla fysiska — — — i riket;

2. alla vid nämnda tidpunkt bestående inländska juridiska personer samt *därjämte de, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalsslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret, ävensom* sådana utländska juridiska personer, vilka enligt senaste taxeringslängd voro skattskyldiga här i riket, därvid under juridiska personer inbegripas ägare av för gemensamt behov avsatta så kallade besparingskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning; dock att svenska staten samt landsting, kommuner och andra menigheter i riket icke mantalsskrivas utom där de skola upptagas i taxeringslängd för beskattning; samt

3. alla vid — — — nästföregående mantalsskrivning.

Där länsstyrelsen — — — eller icke.

Föreslagen lydelse:

1 m o m. Vid mantalsskrivning skola i mantalsslängder uppföras:

1. alla fysiska — — — i riket;

2. alla vid nämnda tidpunkt bestående inländska juridiska personer samt sådana utländska juridiska personer, vilka enligt senaste taxeringslängd voro skattskyldiga här i riket, därvid under juridiska personer inbegripas ägare av för gemensamt behov avsatta så kallade besparingskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning; dock att svenska staten samt landsting, kommuner och andra menigheter i riket icke mantalsskrivas utom där de skola upptagas i taxeringslängd för beskattning; samt

3. alla vid — — — nästföregående mantalsskrivning.

Där länsstyrelsen — — — eller icke.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1951.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 mars 1951.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NYGREN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anmäler fråga om *viss ändring i folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)* samt anför därvid följande.

Enligt 35 § 1 mom. andra punkten folkbokföringsförordningen skola i mantalslängder uppföras bl. a. alla den 1 november förrättningsåret bestående inländska juridiska personer samt därjämte sådana inländska juridiska personer, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret.

I en den 7 februari 1950 dagtecknad skrivelse till statsrådet och chefen för finansdepartementet ha *Föreningen Sveriges kronokamrerare och Sveriges häradskrivarförening* gjort framställning om sådan ändring i 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen, att i mantalslängd icke skulle uppföras sådana inländska juridiska personer, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret.

Beträffande den närmare innebörden av bestämmelserna om redovisning i mantalslängden av inländska juridiska personer ha föreningarna framhållit, att i mantalslängden skulle upptagas *dels* den 1 november förrättningsåret bestående inländska juridiska personer och *dels* vissa icke bestående dylika personer, nämligen sådana, som varit upptagna i närmast föregående mantalslängd men upphört under tiden efter den 1 november nästföregående år; däremot skulle icke upptagas juridiska personer, som uppkommit efter sistnämnda tidpunkt och upphört före den 1 november förrättningsåret. Det sagda innebure exempelvis, att dödsboet efter en person, som avlidit *före* den 2 november 1948, skulle upptagas i mantalslängden för år 1950, om dödsboet skiftats efter den 1 november 1948 men före den 1 november 1949, medan dödsboet efter en person, som avlidit *efter* den 1 november 1948 och skiftats före den 1 november 1949, icke skulle upptagas i mantalslängden för år 1950. Någon saklig grund för en åtskillnad mellan dessa båda fall syntes icke före-

ligga. Ej heller föreläge behov att i första fallet upptaga dödsboet i 1950 års mantalslängd, eftersom dödsboet sista gången komme att taxeras år 1950, därvid mantalslängden för år 1949 låge till grund för taxeringen (66 § första stycket kommunalskattelagen).

I fråga om tillkomsten av nu berörda bestämmelser i folkbokföringsförordningen ha föreningarna anfört följande.

I folkbokföringskommitténs den 7 november 1944 avlämnade betänkande med förslag till omorganisation av folkbokföringen saknar den mot 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen svarande 113 § bisatsen »samt därjämte de, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret». I yttrande över förslaget framhöll emellertid taxeringsintendenten i Stockholm »att förslaget innebure, att juridisk person som under året upphört skulle utelämnas vid nästa mantalsskrivning. Ur beskattningssynpunkt syntes det emellertid vara lämpligt, att sådan person finge kvarstå jämväl vid mantalsskrivningen närmast efter det den juridiska personen upphört, eftersom en sista deklARATION i regel vore att förvänta från densamma». (Se proposition nr 255 till 1946 års riksdag, s. 220). Taxeringsintendenten torde härvid ha utgått från att *taxeringsårets* mantalslängd, liksom tidigare, skulle ligga till grund för taxeringen. Med anledning av taxeringsintendentens påpekande anförde departementschefen (prop. s. 221): »Mot de av kommittén föreslagna bestämmelserna angående personers utslutande ur mantalslängd har jag i huvudsak ej något att erinra. Lika med taxeringsintendenten i Stockholm anser jag emellertid, att juridisk person, som upphört, bör upptagas även i mantalslängden för året näst efter det då den juridiska personen upphört.» På grund härav tillfogades nu ifrågavarande tilläggsbestämmelse i förslaget till folkbokföringsförordning och antogs av riksdagen.

Emellertid hade vid angivna tidpunkt 1945 års riksdag i samband med uppboordsreformen redan antagit förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (SFS nr 897; se även proposition nr 370, s. 48 och 126—131). Härigenom ändrades begreppet hemortskommun från att gälla den kommun, där den skattskyldige författningens enligt skall vara mantalsskriven för taxeringsåret till att gälla motsvarande kommun för året *näst före* taxeringsåret, innebärande att mantalslängden för sistnämnda år skall ligga till grund för taxeringen. Till följd härav har den situationen uppkommit, att det oförmälda tillägget till 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen saknar egentligt motiv.

Föreningarna ha vidare anfört, att stadgandet i 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen komme att onödigtvis komplicera mantalsskrivningsarbetet och säkerligen medföra risk för uppkomsten av fel i mantalslängderna. Det kunde antagas, att den åt 1949 års folkbokföringssakkunniga anförtrödda översynen av folkbokföringen icke komme att avslutas ännu på lång tid; om och i den mån de sakkunniga skulle föreslå ändring av 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen, kunde därför förslaget icke föranleda beslut tidigare, än att den hittillsvarande ordningen måste tillämpas sannolikt minst ytterligare ett par år. Det vore emellertid angeläget, att en ändring komme till stånd med det snaraste. Författningsrummet i dess nuvarande lydelse komme vidare troligen att tillämpas mindre enhetligt.

Över nämnda skrivelse har, efter remiss, utlåtande avgivits av 1949 års folkbokförings-sakkunniga. I utlåtandet ha de sakkunniga erinrat om att uppgifter till ledning för mantalsskrivning av juridiska personer hade avlämnats dels på hösten år 1948 dels ock på hösten år 1949. Mantalsskrivning av juridiska personer hade dock beträffande riket i dess helhet skett först för år 1950. Enligt vad de sakkunniga erfarit hade det arbete, som varit förenat med denna mantalsskrivning, varit synnerligen betungande för bl. a. de lokala skattemyndigheterna. Icke minst hade därvid den påtalade bestämmelsen att jämväl de juridiska personer, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret, skulle mantalsskrivas visat sig förorsaka mycket onödigt arbete; att stadgandet saknade betydelse ur taxerings-synpunkt vitsordades av de sakkunniga. Det hade även ifrågasatts, huruvida över huvud taget en mantalsskrivning av juridiska personer hade någon funktion att fylla. Ehuru de sakkunniga, vilka diskuterat frågan om ett eventuellt slopande av mantalsskrivningen av juridiska personer, icke för närvarande vore beredda att slutgiltigt taga ställning till denna fråga, funne de sakkunniga uppenbart att en ändring av författningsrummet i den med framställningen avsedda riktningen måste komma till stånd. Då den ifrågasatta ändringen av 35 § 1 mom. andra punkten folkbokföringsförfordningen icke droge med sig ytterligare ändringar i folkbokföringsförfattningarna, tillstyrkte de sakkunniga, att den med framställningen avsedda ändringen genomfördes.

Departementschefen. Såsom framgår av den lämnade redogörelsen skola vid mantalsskrivning uppföras i mantalslängden — förutom bl. a. inländska juridiska personer som bestå den 1 november förrättningsåret — sådana inländska juridiska personer, som upptagits i den närmast föregående mantalslängden, d. v. s. bestått den 1 november föregående år, men upphört efter sistnämnda dag. Detta innebär exempelvis, att vid mantalsskrivningen för år 1952 — vilken förrättning skall taga sin början hösten 1951 — skola i mantalslängden upptagas, såvitt nu är i fråga, sådana inländska juridiska personer (t. ex. dödsbon), som bestått den 1 november 1950 och därför redovisats i mantalslängden för år 1951 men som upphört under tiden från den 1 november 1950 till den 1 november 1951.

Syftet med den här återgivna bestämmelsen i folkbokföringsförfordningen har uppenbarligen varit, att taxeringsmyndigheterna skulle ur mantalslängden kunna erhålla upplysning rörande samtliga juridiska personer, som skola åsättas taxering därest övriga förutsättningar härför äro för handen.

Emellertid har redan i samband med genomförandet av 1945 års uppbördsreform vidtagits sådan ändring i kommunalskattelagen, att numera till grund för taxeringen skall ligga icke, såsom tidigare varit fallet, mantalslängden för taxeringsåret utan mantalslängden för året näst före taxeringsåret. Vid 1952 års taxering skall således användas mantalslängden för år 1951, vilken längd anknyter till förhållandena den 1 november 1950, och

mantalslängden för år 1952 kommer att begagnas först vid 1953 års taxering. Vid sistnämnda taxering beskattas inkomst som åtnjutits under kalenderåret 1952 eller motsvarande räkenskapsår. På grund härav och då en juridisk person, som upphört under tiden efter den 1 november 1950 men före den 1 november 1951, taxeras sista gången år 1952 (för inkomst som åtnjutits under kalenderåret 1951 eller motsvarande räkenskapsår), föreligger icke ur taxeringssynpunkt något behov av att i mantalslängden för år 1952 — som enligt vad förut nämnts användes vid taxeringen år 1953 — upptaga juridiska personer som upphört under tidsperioden från den 1 november 1950 till den 1 november 1951.

På grund av det anförda tillstyrker jag att 35 § folkbokföringsförordningen ändras sålunda, att ur paragrafen uteslutes bestämmelsen att i mantalslängden skola uppföras sådana juridiska personer, som upptagits i den för förrättningsåret gällande mantalslängden men upphört efter den 1 november året före förrättningsåret.

Ändringen i fråga torde böra träda i kraft den 1 juli 1951.

I enlighet med vad sålunda anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av 35 § 1 mom. folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469)*.

Föredragande departementschefen hemställer härefter att nyssnämnda förslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lennart Eriksson.